

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

XV. De casibus reservatis tum Papæ, tum Ordinariis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62355)

telam; quia hæc potestas non competit nisi illi qui potest simpliciter absolvere. cap. Solet, de sent. excommunicat. in 6. Et Curia laicorum nec absolvere potest, nec ad absolvendum delegare; idque ei prohibetur per Edictum Melodunense. Hactenus Theveneus.

CAPUT XV.

De casibus reservatis, tum Papa, tum Ordinariis.

RESERVATIONES & censuras Bullæ Coenæ Domini in diversis provinciis neque recipi, neque ligare diversi Authores approbati contestantur. In primis Bonacina in Romana Curia approbatissimus, in qua multos annos adusque finem vitæ natus gessit Referendarii Apostolici; & Filliucius qui Romæ quoque per multis annis publicè Theologiam Moralem professus est, suosque ibidem libros omnes in lucem edidit; & cum his alii plerique scribunt de Rege Hispaniæ, & de Republica Genuensi, non teneri excommunicatione hujus Bullæ, neque eorum Proreges, Gubernatores & Officiales, qui nomine illius Regis insulas Siciliam & Sardiniam, aut nomine illius Reipublicæ Corsicam occupant summo & independenti à Papa Jure, quanvis in Bullæ illarum insularum occupatores & detentores anathemate feriat, articulo 72. Ipseque Summus Pontifex, quo præsentè quotannis Bulla illa publicè legitur, nullam ejus excommunicationis rationem habere videtur, cum notorios illos detentores in ipsa alma Urbe admittat ad omnia Sacramenta, cæteraque Fidelium privilegia, nullâ præmissâ ejus rei poenitentia, vel restitutione, sed in ea retinendi voluntate pertinaces. Item nullatenus hac Bulla adstringi Germanos, apud quos nunquam admittitur aut recepta fuit, testatur inter alios Becanus tract. de lege humana, quæst. 8. De Belgis quoque hoc idem testatur cum aliis Bassæus, De Galliæ pariter Regno omnes ferè Gallicani Jurisconsulti & Canonistæ.

II. Quanvis in corpore Juris Canonici, & in Concilio Tridentino, & in plerisque Summorum Pontificum Constitutionibus quamplurimæ habeantur excommunicationes Summo Pontifici reservatæ; attamen pleræque illarum vel non fuere in Galliâ receptæ, vel abrogatæ sunt contrariâ consuetudine, quam sacri Canones vim legis habere decernunt, cap. Consuetudo, distinct. 1. & cap. Cum olim, de consuetud. Et quemadmodum leges divinæ naturâ constant, ita leges humanæ moribus, can. Omnes leges, distinct. 1. Ipsaque consuetudo jurisdictionem confert, can. Conquestus, 9. quæst. 3.

quæst. 3. & cap. *Cum contingat*, de foro compet. Unde potest Ordinariarum jurisdictionem ampliare, & reservationes Superiorum restringere, vel usu non receptas, vel contrariâ & præscriptâ consuetudine abolitas insuper habere.

III. Casus Papæ reservatos, quorum maximè necessaria est in Gallie Regno cognitio, cum cæterorum reservatio vel non fuerit recepta inibi, vel saltem quamrarissimè usu veniat, reducunt ad quaternarium numerum qui ad usum Gallie scripsere Gallicani Summistæ Joannes Odo in suo Confessoriorum Directorio, Bertinus Bertaldus, & alii.

IV. Primus est gravis, aut mediocris percussio Clerici, vel Monachi, ac violentia, si sit publicè notoria: alioquin enim ipso quoque jure communi Tridentinæ Synodi potest Episcopus in ipsa quoque Italia absolvere, can. *Si quis suadente*, 17. q. 4.

V. Secundus est simonia realis, & confidentia similiter non occulta, alioqui ab Episcopis juxta Tridentinum absolvenda. De præfatis duobus delictis fusè superius à nobis tractatum est, ubi adduximus duas Pii V. Constitutiones.

VI. Tertius est incendii crimen ex deliberata malitia post factam Ecclesiasticam denunciationem; nam ante denunciationem publicam est casus solis Episcopis reservatus, can. *Pessimam*, 23. q. 8. & cap. *Tua nos*, de sent. excom.

VII. Quartus est rapina rerum Ecclesiæ cum effractione, postquam sacrilegus fuerit quoque denunciatus, cap. *Conquesti*, de sent. excom. Ibi tamen solius Papalis reservationis fit mentio, nullatenus autem reservationis Episcopalis ante denunciationem: adeo ut ista Episcopalis reservatio non sit attribuenda canonibus, sed soli consuetudini quæ suffragantibus Doctoribus invaluit.

VIII. Etiam si verò quædam reservationes Papales non sint receptæ in Gallia & alibi, remanet tamen adhuc excommunicatio non reservata, quam antiquiora Jura sanxerant. Exempli gratiâ in Bulla Cœnæ deferentes arma ad Infideles damnantur excommunicatione reservata Papæ: sed ablata illâ reservatione perdurat tamen vetus excommunicatio non reservata, statuta contra deferentes arma, aliæ hujusmodi adminicula ad partes Infidelium, contenta in cap. *Ita quorundam*, & cap. *Quod olim*, & cap. *Ad liberandam*, de Judæis & Sarracen. Similiter Bulla Cœnæ excommunicatione Papæ reservata falsarios literarum Apostolicarum punit: sed ubi reservatio illa non est admittenda, remanet tamen adversus tales excommunicatio non reservata, quam decernit ipso facto incurri cap. *Ad falsariorum*, de crim. falsi. Hæreticos quoque, eorumque fautores & receptatores Jus antiquum excommunicat ipso facto sine reservatione ad Summum Pontificem, cap. *Sicut ait*, & cap. *Excommunicamus*, de hæret. & cap. *Noverit*, de sent. excom. Hujus excommunicationis absolutionem post-

modum Bulla Coenae reservavit Papae. Concilium verò Tridentinum sess. 24. cap. 6. de reform. solis reservavit locorum Episcopis. Quo Tridentino jure in Gallia utimur.

IX. Hoc item observandum, in praefatis casibus percussione Clericorum, simoniae, confidentiae, incendii, sacrilegae rapinae cum effractione, delationis armorum ad Infideles, falsi criminis circa Apostolica rescripta, & haeresis, non tantum ipso facto incurri excommunicationem à perpetrantibus, sed etiam à consulentibus, auxiliantibus & receptatoribus, ut statuunt citati Canones & Bullae Apostolicae. Solummodo possit dubitari de violentis manibus in Clericum, eo quod solus ille Canon incipiens *Si quis suadente diabolo*, 17. quaest. 4. nihil expresse de mandantibus, consulentibus, aut faventibus. Verum hanc esse mentem Ecclesiae, ut hi pariter comprehendantur, docet cum multis Navarra cap. 27. num. 78. dummodo violentia illa efficiatur. Hoc singulariter probatur per cap. *Cum quis*, de sent. excomm. in 6. ubi declaratur excommunicatus etiam ille, qui licet nec mandaverit, nec consuluerit violentiam in Clericum factam, illam tamen suo nomine factam ratificavit; quia ratificatio retrahitur, & mandato aequiparatur. Et in can. *Mulieres*, §. *illi vero*, eod. tit. decernitur, eos quorum autoritate aut mandato Clerico violenta manus illata sit, ad Sedem Apostolicam esse mittendos. Denique in can. *Quarta*, eod. tit. sancitur non solum auctores hujus in Clericum violentiae esse excommunicatos, sed etiam consentientes auctoribus, imò etiam eos qui c. manifeste possent impedire, non impederunt. Quam rem tamen Glossa limitat circa eos qui ex officio quod gerunt tenentur impedire, adeo ut ceteri non impediunt, quanvis peccent, non ligentur hac censura.

X. Casus Episcopis partim à jure scripto, partim à jure consuetudinis reservati in Regno Galliae sunt haeresis, duellum, incendium ex delibata malitia, & rapina rerum Ecclesiae cum effractione, dummodo horum criminum rei non fuerint denunciati; alioqui enim, ut paulò antè monui, reservatur Papae duorum istorum criminum absolutio. Item levis percussio Clerici, vel Monachi. His adjuget violationem clausurae Monasteriorum. Et favet consuetudo, quia nusquam videmus in hoc Regno pro hujus violationis absolutione recurri ad Papam, sed ad locorum Episcopos. De haeresi sigillatim paulò antè disputavi, sicut & de incendiariis. Et Benedictus Papa XI. extrav. *Inter cunctas*, de privileg. recenset incendii crimen inter casus quorum absolutio ad Episcopos remittenda sit: quod intellige ante publicationem per Ecclesiam sive sententiam, sive proclamationem, ut concordare possit cum cap. *Tu nos*, de sent. excomm. Vidimus similiter paulò antè quid sit sentiendum ex jure scripto de rapina cum effractione in Ecclesia, deque Clerici aut Monachi levi percussione. Duellum autem decertantes, quique his consilium, auxilium, aut favorem praestant,

stant, eorumque spectatores feriuntur excommunicatione à Concilio Trident. sess. 24. cap. 19. sed sine ulla reservatione. At deinde Summi Pontifices Gregorius XIII. Clemens VIII. Urbanus VIII. hanc sibi absolutionem editis Constitutionibus reservaverunt. Ecclesiae tamen Gallicanae experimentis addiscentes per has Pontificias reservationes nullatenus emendari Gallo- rum duella, sed potius per desperationem & impenitentiam magis accrescere, solis Episcopis reservarunt hoc delictum in publicis totius Cleri Gallicani Comitibus, atque à Rege missis Oratoribus impetrarunt nova poenalia Edicta cum solenni promissione nullo casu remittendi deinceps has poenas, easque praesertim quae infamiam & ignobilitatem nobilissimis personis & familiis inurerent: quibus praecautioibus actum videmus ut nunc duella rariora sint quam fuerint antehac ab ipso Francici Regni conditu, quia Rex inexorabilem circa poenas infamis suspendii etiam optimatibus & spectabilioribus Militiae Francicae Praefectis & Ducibus hujus criminis reis, cum iactura omnium facultatum, se exhibuit. Ipsi vero Episcopi omnia officia praestiterunt ad hoc extirpandum deinceps malum, quae fuerant à sacris Gallicani Cleri Comitibus praescripta, quoties duellorum rei poenitentiam postularunt. Aliud quoque remedium efficacissimum huic eliminandae pesti Rex adhibuit. Exerit namque Parisiis Tribunal Summorum Tribunalium Militiae Francicae, cum summa potestate ex omnibus Regni Provinciis citandi & compellendi ad honorarias reparationes quoscumque Nobiles aut Equestres viros, qui aliquam honorariam injuriam aut contumeliam similis conditionis viris irrogassent. Atque Illustrissimi Optimates ac honorarii Judices tam strenue hoc officio funguntur, ut conquerentibus Nobilibus de irrogata sibi injuria, post causae cognitionem cumulate satisfiat, & contumeliosi ad eas reparationes adigantur, ut deinceps nihil perinde reformident ac illud subire iudicium, quod illis gravem apud omnem Regni Nobilitatem, atque in ipsa Regis Curia stoliditatis & proterviae ac temerariae improbitatis inurit infamiam.

XI. Nonnulli vero casus à jure communi Episcopis reservados sex numero recensent, qui leguntur in extrav. *Inter cunctas*, de privileg. Primum peccata illa quibus à Jure publica imponitur poenitentia. 2. Peccata quibus est annexa major excommunicatio. 3. Peccata quae irregularitatem ex delicto inducunt. 4. Incendium. 5. Publica blasphemia. 6. Homicidium voluntarium aut mutilatio. Sed haec majori opus habent discussione; nam haec Extrav. disertè ait, *quod rationabilis consuetudo canonice praescripta in aliquibus Episcopatibus haec Episcopis reservavit*. Unde duo confectanea inferuntur: Casus istos aliquibus Episcopis reservasse non Jus scriptum, sed consuetudinem: Deinde istam consuetudinem non esse universalem, sed aliquorum particularium Episcopatum. Et insuper consuetudines non semper eadem vigent, sed subinde eodem in loco tractu temporis ex variis occasionibus immutantur. Itaque vetus illa opinio, quod sex illi

CCC 3

casus

casus sint à Jure Canonico Episcopis reservati, non potest illo textu frui dari, sed aliquibus tantum glossis quas refellere facile sit. Disertè etiam notant Suarez, Filliucius, Ballæus, Fagundez, Barbosa de potest. Episc. p. 3. al. leg. 51. num. 3. & alij, esse ullum casum qui in corpore Juris legatur Episcopis reservatus.

XII. Atque ut singulos præfatos casus discutiamus: Constat in primis jam inde à multis sæculis defuisse publicas pœnitentias. Constat insuper multis olim delictis publicas fuisse pœnitentias ab antiquis Canonibus injunctas, à quibus possit nunc quilibet approbatus Confessarius absolvere, ut est fornicatio simplex, & privatum perjurium. Pontifex autem in d. Extrav. intendit loqui de publicis pœnitentiis quæ ipsius temporis peragebantur. Jam enim cessaverat præcorum temporum illa severitas, neque indicebantur tempore illius Papæ Benedicti XI. publicæ pœnitentiæ, nisi propter atrocissima crimina jussu ipsius Episcopi; ideoque sic loquitur: *Criminibus pro quibus solennis est pœnitentia indicenda*, scilicet arbitrio Episcopi.

XIII. Id verò quod addit ibi Papa de casibus majorem habentibus excommunicationem, non est generaliter accipiendum, sed de solis excommunicationibus ab homine, non autem à jure, nisi specialem contineant reservationem. Alioquin enim contraveniret iis quæ statuit his verbis cap. *Nuper*, §. *In secundo*, de sent. excomm. *Quia conditor canonis absolutionem excommunicationis sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur facultatem aliis relaxandi.*

XIV. Quod autem irregularitatem Clerici quæ ex crimine confluit, dicta Extravagans reservari dicit, ita ut neget posse à Regularibus absolvi, benè intelligi debet de ipsa irregularitate, non de omni delicto ex quo exurgit irregularitas: quædam enim ex his delictis non sunt reservata, ita ut possint à quolibet Sacerdote approbato absolvi; ipsa verò inde nata irregularitas haud dubiè reservatur, sive Papæ, sive locorum Episcopis.

XV. Incendii reservationem, ejus meminit ista Extravagans, jam admixtus ut consuetudine stabilitam, & Doctorum consensu potius quam canone.

XVI. Blasphemie publicæ reservationi non obstitimus, tum ratione hæresis ac infidelitatis quam blasphemia involvit; tum ratione publici scandali, quod est judicio Episcopi refarciendum.

XVII. Homicidium denique non aliter ibi inter reservata connumeratur, nisi quatenus ibidem dicitur, consuevisse hoc delictum à non paucis Episcopis reservari, ac etiam in usu positum esse multis locis, ut ejus delicti absolutio ad Superiorem remittatur. Verum, ut dixi, consuetudo ista nec viget ubique, neque ubi viguerit, perdurat in æternum. Ad istam similiter consuetudinem pertinent reliqui casus eadem Extravaganti expressi.

expressi, scilicet criminis falsi, violationis immunitatis & libertatis Ecclesiasticae, & postremo fortilegii.

XVIII. His adjunge, hanc Benedicti constitutionem fuisse posteriore Clementis V. Constitutione abrogatam & abolitam in Clementina *Dudum*, de sepult. ubi postquam prioris illius fecit mentionem, subjungit: *Nos omnino cassamus*, &c.

XIX. Non videntur admittendae duae oppositae diverforum opiniones hac in parte. Non ea opinio quae in Jure scripto contendit permultos esse casus Episcopis reservatos, quos fundat in illa Benedicti Extravagante quam jam ostendi male à plerisque contra ipsius Legislatoris mentem exponi, & praeterea posteriore scripto Jure abolitam. Neque similiter admittenda extrema altera opinio negantium esse ullum casum ab Jure scripto Episcopis reservatum. In primis enim negari non potest, reservari Episcopis leves Clericorum percussiones, cum mortali tamen culpa conjunctas, cap. *Pervenit*, de sent. excommunic. Imò etiam aliquando mediocres, aut etiam nonnunquam graves & atroces, juxta superius elucidata in hoc libro, cap. 2. Solumque istum casum Episcopis ab Jure scripto reservatum agnosco, hoc est in toto corpore Juris Canonici. Toletus, verò satis inadvertenter lib. 3. cap. 14. solum agnoscit Episcopis à Jure Canonico reservatum incendii crimen, ex can. *Pessimam*, 23. quaest. 8. & cap. *Tua nos*, de sent. excommunicat. Verumtamen Canones illi nihil de Episcopis exprimunt, adeo ut reservatio quae Episcopis tribuitur ante denunciationem incendiarii, nullatenus tribui possit Juri scripto, sed solum unanimi Doctorum consensui, quem firmat consuetudo. At verò reservationem illam quarundam in Clericos, aut Monachos, aut Moniales violentiarum luculentissime Canones à me citati exprimunt, & ab Episcopis absolvendas declarant.

XX. Est itaque unica in toto scripto Jure facta Episcopis reservatio circa violentas quasdam manuum injectiones in Clericos, aut Regulares personas. Ceterae verò Episcopis factae generales reservationes emerferunt post Canonici Juris compilationem, vel ex insequentibus Ecclesiae Constitutionibus, vel ex approbata ubique terrarum consuetudine & communi Scriptorum celeberrimorum doctrina Canones ex æquo interpretantur. Hi sunt incendiarii ante factam ipsorum denunciationem: nam caput *Tua nos*, de sent. excom. nullius meminit reservationis ante denunciationem, sed post denunciationem reservat soli Papae. Similiter rapina cum effractione in Ecclesia reservatur, cap. *Conquesti*, cod. soli Papae post denunciationem; sed ante denunciationem nullius, nec ipsius Episcopalis reservationis meminit. Et tamen hi duo casus reservantur per Doctores & consuetudinem universalem Episcopis ante factam reorum denunciationem.

XXI. His accedit ex Gallicana consuetudine conformi Tridentino Concilio sess. 24. cap. 6. de reformat. crimen haereticis, quod est quartum.

1.
Clerici
percussio
levis.

2.
Incen-
dium nō
denun-
ciatum.

3.
Rapina
in Ec-
clesia
cum ef-
fractione,
non
denun-
ciata.

4.
Crimen
hæresis.5.
Duellū.6.
Violatio
clausu-
re regu-
laris.

Duelli quoque crimen, quod est quintum, & appellatio ipsa ad duellum etiam duello non sequuto, ut constituit generalis Conventus Gallicani Cleri. Item violatio clausuræ regularis, quæ est sextum delictum quod committitur, siue per egressum Monialium extra septa, siue per ingressum aut admissionem externarum cujuscumque sexus personarum intra septa Monialium, siue etiam per foeminarum ingressum ac admissionem intra clausuram Monachorum. His providerat primum Constitutio Bonifacii Papæ VIII. cap. *Periculoso*, de statu Regul. in 6. cui Tridentina Synodus sess. 25. cap. 5. de Regul. addit penam excommunicationis ipso facto incurrendam, sed sine ulla reservatione. Verum insequuta Pii V. Constitutio, anni 1566. quæ incipit, *Regularium personarum*; & anni 1570. quæ incipit, *Romanum Pontificem*, hanc reseruarunt excommunicationem ad Supremam Sedem: secundum quas Gallicanus Author Directoris Pacifici conscripti ad dirigendas Monialium Gallicanarum conscientias, asserit eas quæ clausuræ leges transgressæ sunt, absolvi non nisi à Summo Pontifice posse. Verumtamen diversum jus Gallicana consuetudine introductum perspicimus, qua hujusce delicti rei non nisi ad Episcopos recurrere solent ut absolvantur, non solum quando reatus non est publicus, aut ad forum contentiosum non deductus, quæ facultas esset juris communis: Episcoporum ubique recepti ex Tridentini Concilii sess. 24. cap. 6. de reform. sed etiam quando is reatus publicè innouit. Sanctionem Tridentinam adstruit in hoc Regno edita in Comitibus Blesensibus Henrici III. Constitutio, art. 3. *Admonemus Archiepiscopos, Episcopos, aliosque Monasteriorum Monialium Superiores, ut sollicitè clausuram Monialium restitui & observari faciant, tum compellendo inobedientes per censuras aliæque juris remedia, remotis appellationibus & oppositionibus quibuscumque. Jubemus verò nostris Officialibus, ut Superioribus postulantis opem auxiliumque ad id præstent. Neque facultas sit ulli Moniali professæ egrediendi ex Monasterio quocumque prætextu, nisi ex causa legitima à Superiore suo approbata, nihil obstantibus contrariis dispensationibus ac privilegiis. Nec licebit ulli persona externe, cujuscumque conditionis sit, vel sexus, vel ætatis, clausuram ingredi, nisi ex licentia scripto concessa Episcopi, vel Superioris in casibus dumtaxat necessariis, sub canonicis pœnis. Hactenus Blesensis Constitutio, quæ hoc speciale habet, ut prohibeat etiam infantium intramissionem intra Monasteriorum septa, ubi omnem non modò sexum, sed etiam quamlibet ætatem excludit.*

7.
Procu-
ratus
anima-
ri factus
abor-
tus.

XXII. Septimum denique delictum Episcopis reservatum est procuratio abortus animati, qualis censetur ex die conceptus quadagesimo. Quæ reservatio non solum est consuetudinis Gallicanæ, sed etiam recentioris Juris ubique recepti, ex decreto Gregorii XIII. quo mitigavit præcedentem Constitutionem Sixti V. quæ hanc absolutionem soli Papæ reservabat. Decretum verò Gregorii XIII. hanc tribuit Episcopis absolutionem; & sic incipit, *Romana Sedes pia Mater*. Atqui isti sunt casus genera-

liter

liter in tota Gallia Episcopis reservati, quorum etiam absolutionem possunt inferioribus Sacerdotibus delegare. Singuli verò Episcopi possunt pro suo rationabili arbitrio alios quosdam casus intra suarum Diocesium fines sibi reservare, atque ab huiusmodi sine speciali facultate nequeunt subiecti Sacerdotes quemquam absolvere, sicut neque à quibuscumque censuris, quas Prælati irrogavit ut homo, seu particularis Iudex, & non ut Legislator, cap. *Per tuas*, & cap. *Sacro*, de sent. excom. nisi ex speciali delegatione ab Episcopo.

XXIII. Sed vel mortuo, vel remoto ab Officio Prælati, qui non ut Legislator, sed tanquam Iudex censuram inflixit, non cessat quidem censura in eo qui illam antea contraxerat, nam opus habet absolvi; sed tamen ita cessat, ut nemo illam posthac contrahere possit, nisi per successorem renovetur, cap. fin. de officio Legati, & cap. *Pastoralis*, §. *Præterea*, de offic. iudic. deleg. Ejusmodi est monitorium revelandi aliquid sub excommunicationis poena: hæc namque neminem ligat, si intermoriatur Prælati qui iussit, nisi vel à successore, vel à Capitulo, Sedente vacante, renovetur.

CAPUT XVI.

De Suspensione.

I. **S**USPENSIO communiter, & rectè describitur, Censura Ecclesiastica, quæ persona Ecclesiastica privatur usu ac exercitio sui Beneficii, vel Officii, in totum, vel in partem, ad perpetuum, vel ad certum tempus. Est itaque multiplex suspensio: una quidem ab Officio, quæ Ordinem & jurisdictionem complectitur: alia à Beneficio: tertia ab Officio simul & Beneficio. Atque istæ tres latitudinem habent, cum possint esse in totum, vel in partem; ad certum tempus, vel ad omnem vitam. Item suspensionum alia sunt à jure, alia ab homine, sicut de excommunicationibus superius dictum fuit.

II. Porro suspensus ab omni Officio, validè quidem, sed illicitè actus Ordinis exercet, quatenus ab Ecclesiæ decretis alicui absolute auferri non potest Ordinis character & potestas: & ita valebit actus consecrationis, ordinationis, Confirmationis, benedictionis Virginum, Altarium. Sed jurisdictionis actus invalidè prorsus exercebit, quia eadem Ecclesiæ potestate sicut conferri, ita & omnino adimi potest j. *Beneficio*: ideoque taliter suspensi absolutio sacramentalis nulla prorsus erit.

DDd

III, Exactor